

Kulturminneoversikt i Oslo kommunes skoger i Maridalen øst, samt noen nærliggende kulturminner på andre eiendommer.

Av Håvard Pedersen

Andre utgave: 12 september 2013, ajourført 9. des 2013.

OBS: alle kulturminner mellom Kjelsås og Grytebekken, se Kulturminneoversikt for Lillomarka.

Ingen eksisterende bygninger er tatt med her

(K) = Kulturminnet er skiltet på stedet med kommunens kulturminneinfoskilt

(F) = Automatisk fredet kulturminne (eldre enn reformasjonen 1537). Sikkerhetssone = minst 5 m. Straffeansvar ved ødeleggelse.

(TF) = Trolig automatisk fredet kulturminne, og må behandles som dette

(G) = Står oppført på Oslo Kommune Byantikvarens gule liste pr desember 2011.

201. Hustuft Gresstua.

Kulturminnekart nr 092.

Gjengrodde hustufter og tilplantet jordvei. Trolig revet ca 1920.

Litt: <http://www.maridalensvenner.no/gresstua.4911350-26347.html>

202. Kullmile ved Gresstua. (TF)

Kulturminnekart nr 092.

Flatmarksmile tett ved Gjøvikbanen og like nord for Gresstua. Svært flotte og store groper i sirkel, men preget av at området gror igjen av ungskog.

Milene ble lagt på markoverflaten i slett terreng og gjerne på grusbunn. De eldste er fra 1500-tallet og ble gjerne kalt for liggmiler siden virket som skulle bli omdannet til trekull, ble lagt i stabel. Reismilene, altså med stående virke, ble tatt i bruk på 1800-tallet. De yngste fra 1930-40 tallet er med skorstein. En mile kunne inneholde opptil 200 m³ med ved. Brenning tok fra

syv til elleve døgn, og milepasseren lå i en liten hytte tett ved mila. Etter oppsving grunnet energimangel, tok milebrenningen brått slutt etter 2. verdens krig.

203. Kullgrop nordvest for Gresstua (F)

Kulturminnekart nr 092.

Tydelig grop beliggende lite synlig i ungskogfelt. Trekull påvist.

Kullgroper er gamle framstillingsanlegg av trekull, og i bruk fra 800-tallet til ut på 1500-tallet da flatmarksmiler overtok produksjonen. Automatisk fredet (eldre en Reformasjonen år 1536).

204. Kullgrop nord-nordvest for Gresstua (F)

Kulturminnekart nr 092.

Tydelig grop beliggende lite synlig i ungskogfelt. Trekull påvist.
Om kullgroper, se pkt 203

205. Elggrop nord-nordvest for Gresstua (F)

Kulturminnekart nr 092.

Fin grop som ligger i åpen furuskog.

Det er funnet elggroper datert helt tilbake til år 3700 før Kristi fødsel, og fangstformen var i bruk til 16-1700 tallet. Den ble forbudt ved lov i 1843. Sidene i elggropa ble gjerne kledd med glatte bord, og nederst en trekiste hvor den uheldige elg fikk bena nærmest låst fast. Slike fangstsystemer ble lagt i dyrenes trekkveier, og ved hjelp av gjerder ble de ledet til sitt endelikt.

206. Kullgrop mellom Sander og Gresstua (F)

Kulturminnekart nr 092.

To mindre groper tett ved hverandre Trekull påvist i den østre.
Ligger i relativ åpen blandingsskog. Om kullgroper, se pkt 203

207. Gammelt massetak øst for Sander.

Kulturminnekart nr 092.

Tydelig utgraving av grusmasser fra en mindre morenerygg. Ligger like ved Gjøvikbanen, men ingenting tyder på at massen har vært brukt her, og det er heller ingen andre tydelige ankomstveier til stedet

208. Hustuft Slåttebråten

Kulturminnekart nr 092.

Hustufter av plass revet ca 1970. her fortsatt rips og ridderspore.

Ligger rett på østsiden av Gjøvikbanen og rett øst for Sander.

Litt: <http://www.maridalensvenner.no/folket-paa-slaattebraaten.4875551-175743.html>

209. Kullmile ved Sanderberget. (TF)

Kulturminnekart nr 092.

Flatmarksmile i relativt åpent skogsterreng øst for Sanderberget, og midt mellom denne og Gjøvikbanen.

Mer om kullmiler, se pkt 202.

210. Kullgrop sør for «Saras telt» (F)

Kulturminnekart nr 091 og 092.

Svært tydelig, men underlig grop rett ved bekk. Påvist noe kull.

Ligger i tett ungsog. Om kullgroper, se pkt 203

211. Kunstig grop sør for «Saras telt» (TF)

Kulturminnekart nr 091 og 092.

Fasong som kullgrop, men kull ikke påvist, ukjent opprinnelse. Ligger i middelaldrene skog.

212. Stor fangstgrav (elggrop) sør/øst for «Saras telt» (F)

Kulturminnekart nr 091 og 092.

Meget godt bevart stor fangstgrav rett øst for bekken ca 100 m s/ø for «Saras telt.

Om elggroper, se pkt 205.

213. Kullmile «Saras telt» (TF)

Kulturminnekart nr 091 og 092.

Flatmarksmile som ligger tett inn til p-plassen nordenfor denne, og stor sti nordover i skogen går rett over en del av mila. Mile og groper dekkes av vegetasjon.

Mer om kullmiler, se pkt 202.

214. Kullmile ovenfor «Saras telt» (TF)

Kulturminnekart nr 091.

Godt bevart stor flatmarksmile, diameter. ca 15 m. Ligger ca 200 m nord for «Saras telt», og den store, brede stia går rett over denne. Ligger i åpen middelsstor furuskog.

Mer om kullmiler, se pkt 202.

215. Elggrop ved «Saras telt» (F)

Kulturminnekart nr 091.

Jevn fin grop som ligger tett ved kullmile, nr 214.

Om elggroper, se pkt 205.

216. Bomstua (den nyere)

Kulturminnekart nr 091.

Ligger på Løvenskiolds grunn og på begge sider av Greveveien. Bygget ca år 1900, og hovedhuset nedbrent ca 1970. Grunnmur tilbake. Uthuset er ominnredet som overnattingssted.

Litt.: <http://www.maridalensvenner.no/bomstua.4911366-26347.html>

217. Kullmile ved Greveveien (TF)

Kulturminnekart nr 091.

Flatmarksmile tett ved Greveveien ca 100 m før denne møter Gjøvikbanen.

Ligger på Løvenskiolds grunn.

Mer om kullmiler, se pkt 202.

218. Steinbrudd ved Greveveien.

Kulturminnekart nr 091.

Udefinert brudd og formål tett ved Greveveien like ved der den møter Gjøvikbanen. Muligens gruveskjerp. (Åpent brudd.). Ligger på Løvenskiolds grunn

219. Greveveien (parsellen fra Sandermosen og nordover til Snippen)

Kulturminnekart nr 091.

Anlagt på tidlig 1800-tall av grev Wedel-Jarlsberg og opprinnelig for transport av malm og rjern, men også skog- og landbruksprodukter samt plankekjøring. Miste det meste av sin transportfunksjon da Gjøvikbanen ble åpnet år 1900.

Følger den opprinnelige traseen mellom Sandermosveien og møtet med Gjøvikbanen. Herfra i ny trase vest for denne grunnet baneanlegget, mens originaltraseen er på østsiden av linja.

Litt.: <http://www.maridalensvenner.no/samferdsel-og-gamle-veier.4923380-25901.html>

220. Hestevei parallelt med Movannsbekken.

Kulturminnekart nr 091.

Nydelig oppbygget smal hestevei i den bratte lia langs nordsiden av bekken fra Snippen og forbi Lurhølet.

221. Lurhølet.

Kulturminnekart nr 091.

Husmannsplass under Sørbråten gård, trolig ryddet på midten av 1800-tallet, og revet ca 1930. Inn mark tilplantet med gran.

Navnet skriver seg fra at lasskjørere på Greveveien unngikk å betale avgift på den tidligere Bomstua nær Snippen ved å kjøre via Lurhølet.

Litt.: <http://www.maridalensvenner.no/lurhoelet.4911364-26347.html>

222. Kullmile ved Movannsbekken (TF)

Kulturminnekart nr 091.

Flatmarksmile ved Movannsbekken rett sør for Lurhølet. I stedet for groper langs mila, ser det ut til å ha vært masseuttak for dekning av denne fra et par større groper tett ved.

Mer om kullmiler, se pkt 202.

223. Grop like ovenfor krysset Sandermosveien/Sørbråtveien – 1 (TF)

Kulturminnekart nr 091.

En av to udefinert relativt dype groper med innbyrdes avstand ca 20 m Kull ikke påvist, og smale til å være fangstgroper. Ligger i ungskogfelt.

224. Grop like ovenfor krysset Sandermosveien/Sørbråtveien – 2 (TF)

Kulturminnekart nr 091.

En av to udefinert relativt dype groper med innbyrdes avstand ca 20 m Kull ikke påvist, og smale til å være fangstgroper. Ligger i ungskogfelt.

225. Elggrop nord for krysset Sandermosveien/Sørbråtveien. (F)

Kulturminnekart nr 091.

Litt sammenrast grop ca 50 m nord/øst for veikrysset.

Om elggroper, se pkt 205.

226. Elggrop øst for Mobekken p-plass (F)

Kulturminnekart nr 091.

Godt bevart fangstgrop rett ved den store sta som går øst for – og parallelt med p-plassen.

Om elggroper, se pkt 205.

227. Kullmile ved Snippen. (TF)

Kulturminnekart nr 091.

Ligger akkurat der bekken fra Skillingsdalen renner ut i Mobekken

Mer om kullmiler, se pkt 202.

Ligger på Løvenskiolds grunn

228. Grop Barlindåsen nord.(F)

Kulturminnekart nr 091.

Trolig elggrop. Om elggroper, se pkt 205.

Ligger på Løvenskiolds grunn

229. Små groper Barlindåsen nord.(TF)

Kulturminnekart nr 091.

Mulig små kullgrop(er)

Ligger på Løvenskiolds grunn

(230-250 Reservernummer)

251. Kullmile (TF)

Kulturminnekart nr 092.

Mer om kullmiler, se pkt 202.

Ligger på Løvenskiolds grunn

252. Fangst eller kullgrop (F)

Kulturminnekart nr 092.

Ligger på Løvenskiolds grunn

253. Fangst eller kullgrop (F)

Kulturminnekart nr 092.

Ligger på Løvenskiolds grunn.

254. Grop (TF)

Kulturminnekart nr 092.

Ligger på Løvenskiolds grunn.

255. Mulig kullgrop (TF)

Kulturminnekart nr 092.

Ligger på Oslo kommunes grunn

256. Elggrop (F)

Kulturminnekart nr 092.

Ligger på Løvenskiolds grunn.

257. Grop. (F)

Kulturminnekart nr 092.

Mulig et forsøk på å etablere grop nr 258 her, men grunnen ikke bra nok?
Ligger på Løvenskiolds grunn.

258. Fangstgrop. (F)

Kulturminnekart nr 092.

En meget stor og flott fangstgrop, over to meter dyp
Ligger på Løvenskiolds grunn.

259. Mulig kullgrop (TF)

Kulturminnekart nr 092.

Ligger på Løvenskiolds grunn.

260. Kullmile (TF)

Kulturminnekart nr 092.

Mer om kullmiler, se pkt 202.
Ligger på Løvenskiolds grunn.

(261 – 280 reservenummer)

281. Sanderstua

Kulturminnekart nr 092.

Hustuft av husmannsplass sør for Sander gård.

Litteratur:

<http://www.maridalensvenner.no/sanderstua.4911349-26347.html>

282. Fjerdingsstolpe ved Greveveien.

Kulturminnekart nr 091.

Fjerdingsstolpene viser avstanden til Hakadals Verk, og det var 2824 m mellom hver stolpe. En fjerding var 1/4 av den daværende norske mil, dvs 11,3 km.

Stolpen står akkurat der Greveveien tar av som skogsvei fra Sandermosveien.